

## חנוכה (18)

## חנוכה: חנוכת המזבח

ימי החנוכה קיבלו את שמם על שם חנוכת המזבח. לאחר שביית המקדש פסק מעבודתו, באו החשמונאים וחנכו שוב אותו לעבודת ה'. חנוכה מזמין אותנו לחשוב על המושג "חינוך" ולהעמיק בו. המשמעות הפשוטה של המושג הזה הוא התחלת שימוש בדבר מסוים. בפעם הראשונה, כהן שנכנס לעבודה בבית המקדש מביא קורבן המכונה "מנחת חינוך" שבו הוא נחנך לעבודתו. התורה אומרת "מי שבנה בית ולא חנכו" הכוונה שלא התחיל להשתמש בו. ההתחדשות והפעם הראשונה מולידה בנו שמחה, ולכן אנו מברכים "שהחיינו" על שימוש ראשוני בבית, או בדבר אחר חדש. השמחה מראה את החשיבות שאנו מייחסים לדבר. כך בחנוכת הבית, אדם שבנה בית מבטא את השמחה וההודאה לה' באירוע וציון של שמחה בהתחלה. כך גם בבר מצווה, חינוך הילד בפעם הראשונה בבר המצווה בעליה לתורה בפעם הראשונה מבטאת את החשיבות שאנו מייחסים לכניסה לעול תורה ומצוות. משמעות נוספת יש למושג חינוך בפסוק "חנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה". אנו רואים לא רק הודיה וציון חשיבות, אלא מחשבה גם על העתיד. חינוך הוא פעולה שמטרתה להשפיע על העתיד. סוד החינוך הוא החיבור בין שני הדברים. החינוך הוא ההתחלה, כשהילד גדל ונכנס לעבודת ה' התקופה הראשונה נקראת תקופת החינוך, שבה מלמדים ומרגילים אותו בעבודת ה'. מטרת החינוך הוא העתיד, להטעין אותו במטען וכחות שיצער איתם כל חייו בדרך הטוב. ככל שנטעין באנרגיה טהורה יותר, עוצמתית יותר, כן יהיה כוחו בהמשך, ולכן אנו משקיעים רבות בחינוך בימי הילדות והנערות. מתוך מחשבה על ההווה ועל העתיד. שנזכה להתקדש מנרות החנוכה ולהאיר את הימים בקשר לריבונו של עולם.

המלקט

## "רבים ביד מעטים... רשעים ביד צדיקים"

הנה, החידוש ב"רבים ביד מעטים", הוא מובן, שבדרך הטבע הרבים אמורים לנצח, וניצחו המעטים; וכן ב"גיבורים ביד חלשים", בדרך הטבע אמורים הגיבורים לנצח, וניצחו החלשים. אך מה החידוש והנס ב"רשעים ביד צדיקים"? וכי יש יתרון כלשהו לרשעים על הצדיקים, שמכוחו הרשעים אמורים לנצח בדרך הטבע? ראיתי תירוץ בשם רבי יחיאל מיכל פיינשטיין זצ"ל, בשמו של הגאון רבי אלחנן וסרמן הי"ד. לרשע, בניגוד לצדיק, אין מעצורים והוא אינו בוחל באמצעים. במלחמתו, כל האמצעים כשרים. לעומתו, הצדיק

מקפיד על כללים, לא להכות או לבייש כשאין זה הכרחי, לחוס על כבוד הזולת וכו'. לפיכך, לרשע אכן יש יתרון במלחמתו, והחידוש הוא שבכל זאת "נתת רשעים ביד צדיקים".

המלקט

## "והדליקו נרות בחצרות קדשך"

בנוסח "על הנסים" אנו אומרים "ופינו את היכלך והדליקו נרות בחצרות קדשך". נוסח זה לכאורה תמוה, שהרי הדלקת המנורה הייתה בפנים ההיכל, ולא ב"חצר", ואם כן מדוע אומרים: "והדליקו נרות בחצרות קדשך", כאילו ההדלקה בחוץ, בעזרה? ולמעשה, לאחר המלים "ופינו את היכלך", צריך היה להמשיך "והדליקו שם נרות" (בהיכל), ולא "והדליקו נרות בחצרות קדשך", כאילו ההדלקה הייתה במקום אחר, בחצר חיצונית, ולא בהיכל. וכך מקשים החתם סופר והבני יששכר ועוד. החתם סופר מסביר כך: אכן, ההדלקה הרגילה של המנורה הייתה בהיכל; אך כשבאו להדליק לראשונה לאחר הניצחון על היוונים, לא יכלו להדליק בהיכל, כי היה מלא בעבודה זרה; ולכן, עד שפינוהו, הדליקו תחילה בחצר, בעזרה ומוסיף החתם סופר שהדבר אינו מעכב את כשרות ההדלקה, ומדייק כך מהרמב"ם (הלכות ביאת מקדש פרק ט הלכה ז). לכן נאמר "והדליקו נרות בחצרות קדשך". ואדרבה, כך גם התפרסם יותר הנס, כי זכו לראותו לא רק הכהנים בהיכל, אלא גם שאר העם. ולכן, גם כשתיקנו לדורות, תיקנו להדליק בחוץ, על הפתחים, בפרסום. ומוסיף על כך החתם סופר, שלפי זה מיושבת גם היטב קושייתו המפורסמת של הבית יוסף; כידוע, הבית יוסף מקשה, מדוע מדליקים שמונה ימים, הרי ליום אחד הספיק השמן גם אלמלא הנס, וא"כ צריך היה להדליק שבעה ימים בלבד? אך לפי האמור מיושב היטב, כי השמן אמנם הספיק ליום אחד של הדלקה רגילה הנעשית בתוך ההיכל, שהוא מקום סגור ללא רוחות, אך כשהוציאו את המנורה לחוץ, שיש שם רוחות, לא היה אמור להספיק אף ליום אחד אלמלא הנס; ובזה מוסבר היטב רצף הלשון "והדליקו נרות בחצרות קדשך", ומתוך כך "וקבעו שמונת ימי חנוכה אלו...". שמונה ולא שבעה.

## בימים ההם בזמן הזה

לברכה זו שני פירושים: (א) אנו מודים להקב"ה על הניסים שעשה לנו "בימים ההם", במי נס חנוכה, "בזמן הזה" שאירעו בשעתו בכ"ה כסלו. (ב) תפילה להקב"ה שיעשה גם לנו דוגמת נסים שנעשו לאבותינו בימים ההם "בזמן הזה", בהגיע אותה העת בה אירעו הנסים,

יחזור האור ההוא להתגלות וישפיע על ישראל מעין אותן הישועות. **ספר "ברכת חיים מועדים ב"**

### "והיו לאחדים בידך", מלכויות יהודה ויוסף

שמונת ימי חנוכה, הם זמן מתאים להתבוננות והשקפה על סוגיית יון והגלות המיוחדת שבה. רבים מהדרשנים מקשרים לזה את ענין של יהודה ויוסף, אשר האריכה התורה בעניינם בפרשיות מקץ וויגש הנקראות בחנוכה. בדברי הנביא (יחזקאל לו. טז ואילך) מבואר שכל מציאות הגלות בכלל ישראל תלויה בפירוד שבין יהודה ויוסף, ולכן נצטווה יחזקאל "קח לך עץ אחד וכתוב עליו ליהודה ולבני ישראל חבריו, ולקח עץ אחד וכתוב עליו ליוסף עץ אפרים וכל בית ישראל חבריו. וקרב אותם אחד אל אחד לך עץ אחד, והיו לאחדים בידך". ובראות עם ישראל את נס ההתחברות של שני העצים בידו של הנביא, וישאלו להבין את משמעות הנס, נאמרה להם נבואת ה': "הנה אני לוקח את בני ישראל... ועשיתי אותם לגוי אחד בארץ בהרי ישראל, ומלך אחד יהיה לכולם למלך, ולא יהיו עוד לשני גוים ולא יחצו עוד לשני ממלכות עוד". נמצא שהגאולה העתידה תלויה בהתאחדות של יהודה ויוסף, אלא שהמלכות תהא אצל דוד: "ועבדי דוד מלך עליהם ורועה אחד יהיה לכולם" (שם פסוק כד) **רב פינקוס זצ"ל בספרו "חנוכה"**

### למה נקראו ימים אלו "חנוכה"

הר"ן (שבת כא:) פירש על שם שחנו בכ"ה. המהרש"א הבין בדבריו שחנו לשון שבתו, לפיכך תמה על פירוש זה, מה חנייה שייך כאן, הלא מותרים ימים אלו במלאכה, ולא קבעו ימים אלו כימים טובים שאסורים במלאכה, רק להודות ולהלל. תירץ ה"עיון יעקב", דכיון שנוהגות הנשים שלא לעשות מלאכה בעוד שהנרות דולקות, לכך נקראו חנו כ"ה. החיד"א (בספרו "פתח ענים" שבת כא:) דחה תרצו, דלא מסתבר שנקראו ימים אלו על שם מנהג הנשים לא לעשות מלאכה. שהרי זהו חומרה שהחמירו הנשים ולא מעיקר הדין, ועוד שמנהג זה הונהג בדורות האחרונים יותר. אלא כתב החיד"א דלא קשה כלל. כוונת הר"ן שקראו ימים אלו "חנוכה" על שם שחנו בבתיהם ושקטו ממלחמה. ומביא שמצא כן ב"לבוש", וז"ל: וקראום חנוכה שתי תיבות חנו בכ"ה, ולשון חנו משמע שחנו מנסיעתם במלחמה, מלשון ויסעו ויחנו, ולא מלשון שבתה ממלאכה, ולכן מותרים הם במלאכה, עכ"ל. **ספר אוצרות התורה "חנוכה"**

### רמז שהשמש למעלה

נוהגים להעמיד את השמש, שבו מדליקים את הנרות למעלה מעל הנרות חנוכה, המהר"ל מפראג נותן סימן לדבר: "שרפים עומדים ממעל לו", למעלה מן הל"ו, אלה שלושים וששת נרות החנוכה.

**ספר "ברכת חיים מועדים ב"**

### הלכה: הלכות חנוכה

מי שאין לו שמן מספיק להדלקת כל שמונה ימי חנוכה, אלא רק כדי הדלקה ללילה אחד, שהוא שיעור חצי שעה, אין לו לחלק את השמן שבידו לשמונה חלקים, כדי שידליק בכל לילה לפרסם הנס, אלא ידליק כשיעור בלילה ההוא ואם לא ישאר לו לכל שאר הלילות, אין בכך כולם, אנוס רחמנא פטריה. מי שיש לו שמן בלילה השני כשיעור החיוב וההידור בלבד, וחושש פן למחר לא יהיה לו שמן להדליק נר חנוכה, מוטב שידליק רק נר אחד, שהוא מן הדין, ואת היתר ישאיר למחר.

**ספר "חזון עובדיה" רב עובדיה יוסף זצ"ל**

**פתגם: אל-תהי חכם בעיניך; ירא את-ה', וסור מרע**  
**ספר משלי**

### תקירה: חציצה בטבילה

דבר החוצץ על כל גופו פוסל מדאורייתא אף על פי שאינו מקפיד, מדין חציצה, או משום שלא נטבל במים, אך באמת אינה חציצה שהרי אינו מקפיד עליו. (שפת אמת סוכה ו: ד"ה בגמרא: לא טבל במים)

**ספר "קובץ יסודות וחקירות"**

### סיפור: אמנם כן

המגיד מדובנא פגש ברחוב חבורה של משכילים צעירים שהיו מסתובבים ומתפרעים דרך קלות ראש. משראו את המגיד פנו אליו בקריאה לגלגנית פרועה: ברוך הבא! הנה אליהו הנביא בא! נענה להם המגיד ואמר: אמנם כדבריכם כן הוא, שהרי גמרא מפורשת היא: כלבים משחקים, סימן שאליהו הנביא בא לעיר.

**ספר "חד וחלק" חלק א' (דף לא)**

### שבת שלום, חנוכה שמח

יוצא לאור לרפואה שלימה, ברוך יואל שמעון ישראל בן פנינה, אברהם בן חנה רחל שרה, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, פטריק יהודה בן גלדיס קאמונה, אברהם רפאל בן רבקה, ברטה מסעודה בת לאה, מאיר חיים בן גבי זווירה, ראובן בן איזא, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, שמחה ג'וזת בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה. **זיווג הגון:** נעמי פנינה בת סנדרין אסתר, לאה בת רבקה, אלודי רחל מלכה בת חשמה, יוסף גבריאל בן רבקה, מרים בת רבקה. **הצלחה רבה:** שרה בת יפה יעקב דוד בן יפה, נתן בן רבקה, לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'ייזל לאוני. **לעילוי נשמת:** ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מזל פורטונה. אמיל חיים בן עזו עזיזה, ראובן בן חנינה, אליהו בן מרים, ניסים חי הוברט בן ג'ולי, ליליאן רוזה בת אוטה נג'מה, דוד בן מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה.

יוסף גרמון כולל עקס לע בען

לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:

germon73@hotmail.fr

ניתן למצוא את העלון

www.kollel-aixlesbains.fr